

גיטין מג

ת"ש וכלהו כ"י קנה נפשו קנין כסף הוא יאכל בו ויליד ביתו הם יאכלו בלחמם:
אם קנין כסף אוכל יליד בית לא כ"ש:

יליד בית מכל מקום - אע"פ שקנין כסף שיש בו שוה כסף אוכל - יליד בית שאע"פ שאינו שוה כלום

קנין כסף אע"פ שאינו שוה כסף מוכה שחין - אוכל - לומדים מהקש: קנין כסף ויליד ביתו - מה יליד בית אע"פ שאינו שוה כלום אוכל אף קנין כסף אע"פ שאינו שוה כלום אוכל.

מי איכא עבדא דלא מזדבין לקנסא קע"ד!

(דחיה) עבד טרפה שאין משלמין קנס, מנוול ומוכה שחין.
[הגמרא לא פשטה הספק]

חצי עבד שקידש בת חורין

איבעיא להו מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין מהו?

וא"א למפשט שמקודשת מבן ישראל שאמר לבת ישראל התקדשי לחציי: דמקודשת - דהתם דחציא לכוליה והכי קאמר לה אי בעינא נסיבנא אחריתי בהדיך אבל הא לא חציא לכוליה הא לא חציא לפלא דעבדות ידידיה.

וא"א למפשט שלא מקודשת מבן ישראל המקדש חצי אשה: דאינה מקודשת - דהתם דשייר בקנינו דהוה ליה לקדשה לכולה והא עבד לא שייר בקנינו [מקודשת] ת"ש המית מי שחציו עבד וחציו בן חורין: נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליורשין - ואי לאו קידושין יורשין מנא ליה קע"ד!
(דחיה 1.) אמר רב אדא בר אבהו כשעשאו טרפה ומאי יורשין נפשיה (קושיא) אמר רבא שתי תשובות בדבר: חדא דיורשין קתני ועוד כופר הוא, אין משתלם אלא לאחר מיתה

(דחיה 2.) אמר רבא ראוי ליטול ואין לו - והמזיק זכה בה, וה"ל נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ראוי לינתן ליורשין אם היו לו יורשין. [הגמרא לא פשטה הספק]
המקדש חציה שפחה חציה בת חורין

א. [מקודשת] רבה בר רב הונא: בתחילה דרש שאינה מקודשת וחזר בה אוקים אמורא עליה ודרש והמכשלה הזאת תחת ידיך - אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן - קדושיה קדושין, שלא שייר בקנינו ב. [אינה מקודשת] רבא, רבה, וכן סבר רב ששת ומוסיף ומבאר ואם לחשך אדם להקשות לומר איזו היא שפחה חרופה זו שחציה שפחה וחציה בת חורין המאורסה לעבד עברי, אלמא בת איתרוסי היא!
אמור לו כלך אצל ר' ישמעאל שהוא אומר בשפחה כנענית המאורסה לעבד עברי - דלאו בת איתרוסי היא - מאי מאורסת מיוחדת הכא נמי מאי מאורסת מיוחדת וגזירת הכתוב היא דמחייב עלה אשם הואיל וייחודה לעבד עברי המותר בה.

[עד כאן דף מג עמוד א']

חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן - ונשתחררה - וחזרה ונתקדשה לשמעון אחי ראובן וראובן לא גירש אותה, ומתו שניהם: מתייבמת ללוי ואין אני קורא בה אשת שני מתים - מה נפשך אי קדושי דראובן קדושין בלבד או קדושי דשמעון קידושין בלבד.

איתמר חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון - יש מחלוקת בדעת רב נחמן למי היא מקודשת, כלהלן:

קע"ד תוספות ד"ה מי איכא עבדא דלא מזדבין לקנסא. וא"ת כי אמר נמי דאינו מוכר תקשי ליה מי איכא עבדא דלא מזדבין לקנסא שיוכל למכור כולו לגמרי וי"ל (1) דלא ימצא קונים שיקנוהו לגמרי אפי' לא יצטרכו לפרנסו שיוכל לומר מעשה עמי ואיני זנך מ"מ מימנע אינשי לקנותו שלא יחלל גויל אצלם אבל אם מכרו לקנס מכור זמני דבני ליה (2) ועי"ל דאפי' מוכרו כולו לגמרי אינו מכור דהא אינו שוה כלום ואינו מוכרו אלא לקנס ולקנס אינו מכור.

קע"ד תוספות ד"ה ואי אמרת קדושין לאו קדושין יורשין מנא ליה תימה דמה תולה יורשין בקידושין והלא בנו מן הפניה יורשו ואפי' בנו ממזר מערה דלא תפסי בה קידושין תנן בפרק שני דיבמות (דף כב.) דהוי בנו לכל דבר והיינו ליוורשו וי"ל דסבר הש"ס דאם איתא דלאו בר קדושין הוא אין בנו מתייחס אחריו ולא דמי לעריות דתפסי בה קדושין לעלמא אבל האי דלאו בר קדושין הוא בשום מקום אין הבן מתייחס אחריו:

קע"ד תוספות ד"ה אבל אם כתב עליו אונן זהו שחרורו. וא"ת הא דאמר אמימר לעיל (דף מ.) המפקיר עבדו אין לו תקנה דאסורא דאיכא גביה לא מצי מקני ליה וכאן משמע דיש לו תקנה

בשטר וי"ל דלא דמי למפקיר דעובד כוכבים לא קני ליה אלא למעשה ידיו ואכתי פש ליה גבי ישראל ממונא דקני ליה לקנס ולולדות ולא הפקיעו ממנו חכמים עד אחר שיכתוב לו גט שחרור קע"ד תוספות ד"ה הא לגופא. פי' בקונט' גבי עבד קבע לו זמן שאם לא יפדוהו יחלל גופו חלוט לעובד כוכבים, וגבי שדה איירי דקבע ליה זמן לפירי שאם לא יפדוהו עד הזמן יאכל הפירות משם ואילך עד שיפרע הלכך אפי' מטא זימניה אין לו אלא פירות. ותימה כיון דעד דלא מטא זימניה אין לו פירות מה שייר לומר פטור מן המעשר. ונראה לפרש הא לגופא הא לפירא כמו הא גופא והא פירא דגבי עבד אע"ג דלא מטא זימניה הגוף בבית העובד כוכבים ומפקיעו מן המצות ומש"ה יוצא לחירות אבל בשדה אין לו לישראל אלא פירות והשדה ברשות העובד כוכבים ופטור.

קע"ד תוספות ד"ה בשלוה על מנת למשכנו כו'. פירש בקונטרס שאם לא אפרע עד זמן פלוני בא ומשכנתי מקרקע זו ותהא שלך וכל זמן שלא בא ישראל ומשכנתי הוי בחזקת עובד כוכבים וגבי

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

א. [לשני] רב יוסף בר חמא - פקעו קדושי ראשון - אפי' למ"ד מקודשת, בא השחרור והפקיעה, ומקודשת לשני שהרי נשתנה גופה והויא לה קטן שמלד.

ב. [לראשון] ר' זירא גמרו קדושי ראשון
א"ר זירא כוותיה ידידי מסתברא דכתיב (בחציה שפחה וחציה בת חורין) לא יומתו כי לא חופשה - הא חופשה יומתו לבתר הכי יומתו דהוי לה אשת איש גמורה.

(דחיה) שחופשה וחזרה ונתקדשה כמו שמוכר לבאר לתנא דבי ר' ישמעאל ששם אין קידושין דאמר בשפחה כנענית המאורסת לעבד עברי

מעשה באשה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין וכפו את רבה ועשאה בת חורין יש שתי שיטות, למה כפו את רבה:

א. כר' יוחנן בן ברוקה דאמר על שניהם הוא אומר ויברך אותם אלהים ויאמר וגו' פרו ורבו ומלאו וגו'
ב. אמר רב נחמן בר יצחק מנהג הפקר נהגו בה:

מתניתין

המוכר עבדו לעובדי כוכבים אם ברח מן העובד כוכבים או שקנסוהו ב"ד לפדותו או לחוצה לארץ יצא בן חורין קנס חכמים הוא: [לעובד כוכבים] הואיל והפקיעו מן המצות. [לחורין] מפני שהוציאו מארץ לחוצה לארץ.

גמרא

ת"ר המוכר עבדו לעובדי כוכבים יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו ראשון אמר רשב"ג בד"א שלא כתב עליו אונן אבל כתב עליו אונן - לכשתברך מן עכו"ם ממנו אין לי עסק בכך - זהו שחרורו. קע"ד

ת"ר לזה עליו מן העובד כוכבים - כיון שעשה לו עובד כוכבים נמוסו יצא לחירות מאי נמוסו?

אמר רב הונא בר יהודה נשקי חותם ס' עבדות שתולין לעבדים בצואריהם. (קושיא) מתיב רב ששת - לגבי ישראל שעובד לעובד כוכבים בקרקע העובד כוכבים, וקסבר יש קנין לעובד כוכבים בארץ להפקיע מיד מעשר: האריסין למחצה לשליש והחכירות קיבל כך חטין לשנה ואריסי קבועה בתי אבות מאבותיו ועובד כוכבים שמשכן שדהו לישראל אע"פ שעשה לו נמוסו פטורה מן המעשר - שדה בת נשקי!

אלא א"ר ששת זמן אם לא פרעתיה לזמן פלוני יהא חלוט לך.
הגמרא מקשה למה לגבי עבדו נחשב מכירה ולגבי שדה לא, ומשום הכי פטורה מן המעשר. ולהלן כמה תירוצים:

1. ל"ל"ק הא דמטא זמניה הא דלא מטא זמניה (קושיא) אלא גבי עבד דמטא זמניה צריכא למימר!
2. אלא אידי ואידי דלא מטא זמניה ול"ל"ק הא לגופא והא לפירא קע"ד גבי עבד שאם לא יתן לו עד אותו זמן יחלל גופו חלוט לעובד כוכבים ומעכשיו היה משתעבד בו וכיון דזלזל בתקנתא דרבנן דאסרו לעבד לעובד כוכבים קנסוהו. וגבי שדה דקבע לו זמן לפירות עכשיו לא תאכל הפירות ואם לא אפרע לך ליום פלוני אכול פירות עד שאפרע מעותיך הלכך אפי' מטא זימניה לאו מכירה היא וכ"ש בדלא מטא זימניה:
3. ואי בעית אימא בשלוה על מנת למשכנו ולא משכנו קע"ד - הא דשדה כגון